32. _ RENOVAMINI SPIRITU

BRIEF AAN DE EPHEZIËRS 4, 23

'Jullie zullen vernieuwd worden in jullie geest, die *mens* genoemd wordt', wat hetzelfde is als gemoed. Dat zegt Paulus.

Nu zegt Augustinus dat God in het hoogste deel van de ziel, dat *mens* heet of gemoed, tegelijk met het zijn van de ziel een kracht heeft geschapen die de leermeesters een bergruimte of schrijn noemen voor geestelijke vormen of gevormde beelden. Deze kracht maakt dat de Vader aan de ziel gelijk is in de uitstroming van Zijn godheid, waarmee Hij de hele schat van Zijn goddelijke zijn in de Zoon en in de Heilige Geest heeft gegoten met onderscheid van de Personen, zoals het geheugen van de ziel de schat van beelden in de krachten van de ziel uitgiet. Steeds nu wanneer de ziel met die kracht een of andere beeldvorm schouwt—of ze nu het beeld van een engel schouwt of haar eigen beeltenis—dan is dat haar gebrekkigheid. Schouwt zij God, zoals Hij God is of zoals Hij beeld is of zoals Hij drievuldig is—het is een gebrek van haar. Maar wanneer alle beelden uit de ziel afgescheiden worden en zij uitsluitend het enig één schouwt, dan vindt het loutere zijn van de ziel het loutere vormloze zijn van de goddelijke eenheid—dat een zijn boven het zijnde is—verdragend voldragen in zichzelf. O wonder boven wonder, wat is dat een edel verdragen, wanneer het zijn van de ziel niets anders kan verdragen dan enkel en alleen eenheid van God!

Nu zegt Paulus: 'Jullie zullen vernieuwd worden in de geest.' Vernieuwing is iets wat hoort bij alle schepselen onder God; maar bij God hoort geen vernieu-

wing, doch uitsluitend eeuwigheid. Wat is eeuwigheid? Letten jullie op! Het is de eigenschap van eeuwigheid dat zijn en jeugd in haar één zijn; want eeuwigheid zou niet eeuwig zijn als zij nieuw kon worden en niet altijd dezelfde was. Iets nieuws hoort wel bij de engel, dat wil zeggen: nadat hij onderricht is over iets toekomstigs, want van toekomstigheden weet de engel alleen maar iets voorzover God hem die openbaart. Ook bij de ziel hoort vernieuwing, voorzover zij ziel heet, want ze heet ziel omdat zij het lichaam leven schenkt en een vorm van het lichaam is. Ook voorzover zij geest heet hoort vernieuwing bij haar. Geest heet zij omdat zij is afgescheiden van het hier en nu en van elke natuurdrift. Maar waar zij een beeld van God is en even naamloos als God, daar is voor haar geen vernieuwing, doch enkel eeuwigheid, evenals in God.

Letten jullie nu op! God is naamloos, want niemand is in staat iets over Hem te zeggen of van Hem te begrijpen. Daarom zegt een heidens leermeester: 'Wat wij van de eerste oorzaak begrijpen of daarover zeggen, dat zijn we eerder zelf dan dat het de eerste oorzaak betreft, want die is boven elk spreken en begrijpen.' Als ik dan zeg: 'God is goed'—het is niet waar, eerder is het zo dat ik goed ben, God is niet goed! Ik zeg het nog sterker: 'ik ben beter dan God!' Want wat goed is kan beter worden. Nu is God niet goed en daarom kan Hij ook niet beter worden. Als Hij dan niet beter kan worden, kan Hij dus niet het allerbeste worden. Want die drie dingen staan ver van God af: goed, beter en allerbest, want Hij staat boven alles. Zeg ik dan ook: 'God is een wijze'—het is niet waar: ik ben wijzer dan Hij. Zeg ik dan ook: 'God is een wezenheid'—het is niet waar: Hij

gaat wezenheid te boven en is een het zijn overstijgende nietheid. Daarover zegt Augustinus: 'Het mooiste wat de mens over God kan zeggen is te kunnen zwijgen uit wijsheid van innerlijke rijkdom.' Zwijg daarom en klets niet over God; want door over Hem maar raak te praten, spreek je leugens, bezondig je je. Wil je je niet bezondigen, wil je onberispelijk zijn, klets dan niet over God. Ook moet je niets van God begrijpen, want God gaat boven elk begrip uit. Een leermeester zegt: 'Als ik een god had die ik kon begrijpen, zou ik hem nooit voor god houden.' Is er dus iets wat je van God begrijpt, dan is Hij dat niet, en doordat je iets van Hem denkt te begrijpen, kom je in een onbegrip terecht, en vanuit dat onbegrip kom je in een dierlijkheid terecht; want dierlijk is in de schepselen hetgeen niet tot begrip in staat is. Wil je nu niet dierlijk worden, begrijp dan niets van de onverwoordbare God.—Ach, wat moet ik dan doen? —Je moet helemaal aan je jouwheid ontzinken en moet vervloeien in Zijn Zijnheid en jouw jouw en Zijn Zijn moeten zo volstrekt één Mijn worden, dat je met Hem eeuwig onderkent Zijn ongeworden er-zijn en Zijn onbenoembare niet-zijn.

Nu zegt Paulus: 'Jullie zullen vernieuwd worden in de geest.' Willen we nu vernieuwd worden in de geest, dan moeten de zes krachten van de ziel, zowel de hoogste als de laagste, elk een gouden verlovingsring dragen, verguld met het goud van de goddelijke liefde. Letten jullie nu op! Van de laagste krachten zijn er drie. De eerste heet verstand, *vis rationalis*; daaraan moet je een gouden ring dragen, namelijk het licht, wat wil zeggen dat jouw verstand te allen tijde tijdloos door het goddelijk licht wordt verlicht. De tweede kracht heet de

toorn, *vis irascibilis*; daaraan moet je een ring dragen, dat is: jouw vrede. Waarom? Hierom: voorzover in vrede, voorzover in God; voorzover niet in vrede, voorzover niet in God. De derde kracht heet begeerte, *vis concupiscibilis*; daaraan moet je een ring dragen, dat is: genoegenneming, zodat je genoegen neemt met alle schepselen die onder God zijn. Maar van God moet je nooit genoeg hebben, want God kan jou nooit genoeg zijn: hoe meer je van God hebt, des te meer je van Hem begeert; want zou je voldoende hebben van God, zodat van Hem genoeg hebben bij God mogelijk was, dan was God niet God.

Ook aan elk van de hoogste krachten moet je een gouden verlovingsring dragen. Ook van die hoogste krachten zijn er drie. De eerste heet onthoudende kracht, *memoria*. Deze kracht vergelijkt men met de Vader in de Drievuldigheid. Daaraan moet je een gouden ring dragen, dat is: een herinnerend behouden van alle eeuwige dingen in je. De tweede heet intellect, *intellectus*. Deze kracht vergelijkt men met de Zoon; ook daaraan moet je een ring dragen, dat is: het inzicht dat je God te allen tijde moet onderkennen. Hoe dan? Je moet Hem kennen zonder beeld, zonder bemiddeling en zonder gelijkenis. Wil ik echter God zo zonder bemiddeling kennen, dan moet ik zonder meer Hem worden en Hij mij. Ik zeg het sterker: God moet zonder meer mij worden en ik zonder meer God, en wel zo één, dat dit 'Hij' en dit 'ik' één 'is' worden en zijn en in die 'is-heid' eeuwig één werk verrichten; want dit 'Hij' en 'ik' zijn heel vruchtbaar als God en de ziel tezamen. Maar als een afzonderlijk 'hier' of een afzonderlijk 'nu' zou dit 'ik' nooit met dat 'Hij' kunnen samenwerken of

één worden. De derde kracht heet wil, *voluntas*. Deze kracht vergelijkt men met de Heilige Geest. Daaraan moet je een gouden ring dragen, dat is: de liefde, dat wil zeggen dat je God moet liefhebben. Je moet God beminnen los van beminnelijkheid, dat wil zeggen: niet omdat Hij beminnelijk zou zijn, want God is onminnelijk, Hij is verheven boven elke liefde en beminnelijkheid. Hoe moet ik God dan liefhebben?—Je moet God ongeestelijk liefhebben, dat wil zeggen: jouw ziel moet ontgeestelijkt zijn en bevrijd van alle geestelijkheid; want zolang jouw ziel geestvormig is, bezit zij beelden; zolang zij beelden bezit, heeft zij dingen die bemiddelen; zolang zij zulke bemiddelaars heeft, heeft zij geen eenheid, noch eenparigheid; zolang zij geen eenparigheid bezit, heeft zij God niet op de juiste wijze lief; want ware liefde berust op eenparigheid. Daarom moet jouw ziel ongeestelijk zijn, van alle geest ontdaan, moet zij geestloos staan; want heb je God lief als God, als geest, als persoon en als beeld—dat moet alles weg! Hoe moet ik Hem dan liefhebben?—Je moet Hem liefhebben zoals Hij is: een niet-god, een niet-geest, een niet-persoon, een niet-beeld, verder: zoals Hij is een puur, rein, louter Een, afgezonderd van alle tweeheid, en in dat Ene moeten wij eeuwig verzinken van iets tot niets.

Daartoe helpe ons God. Amen.